

Brief-10, 22 augustus 2008

“En nou schrijf je maar eens precies voor ons op welke bomen dan allemaal van jou zijn. Allemaal! Van de monding van de kali Kolff tot bij Sipanap! Dan weten wij tenminste van welke bomen wij moeten afblijven! Je zegt immers dat er hier bomen van jou zijn? O ja? Heb je hier grond? Heb je soms grond van Biak meegenomen hier naar toe?!”

Fel leest Seli guru Fakdawer de les. Haar man Herman heeft van de bevolking van Binamzain een boom gekregen om een prauw te maken, zodat hij wat gemakkelijker op bezoek kan gaan bij gemeenten in de dorpen langs de rivier. Maar nu beweert Fakdawer dat die boom van hem is. Belachelijk gewoon: hij komt immers van Biak! Maar hij schopt er een stevige rel over, en de hele avond zitten Herman en de gutu nu al tegenover elkaar om dit probleem op te lossen – tot dusver zonder succes. Het duurt Seli allemaal veel te lang. Op herhaald verzoek van Herman is ze er bij komen zitten, maar hier komt geen eind aan, en ze wil nu ook eindelijk wel eens naar bed! Herman is het allemaal trouwens ook goed zat. *“We gaan hier weg,”* zegt hij die nacht tegen zijn vrouw, en in alle vroegte pakt hij al zijn spullen in, en brengt ze naar buiten, om in de prauw te laden. Ze zitten hier nu al heel wat jaren, maar het werk komt geen steek verder. De bevolking van het dorp schrikt. En even later, daar komen ze aan. Voorop de oude mannen, de kleren uit, en daar achter de jongeren. Herman moet hier blijven! Pas sinds hij hier is, loopt het hier in het dorp volgens hen goed. Als hij nu weg gaat, dan is alles voor niks geweest. *“Maar er zijn vast wel betere evangelisten en predikanten dan ik,”* zegt Herman. *“Niks daarvan,”* zeggen de ouden, *“als jij hier weg gaat, breekt er hier oorlog uit, dan gaan we het huis van de guru platbranden!”* Op een gegeven moment brengen de mensen van het dorp al zijn spullen gewoon weer terug in huis, wat Herman ook zegt. En Herman blijft.

Seli Mirino is de vrouw van Herman Korwa, de predikant van Binamzain, een dorp aan de Eilandenrivier. Ze is de dochter van de vroegere timmerman in Wanggemalo, een man van Biak. Als meisje van 18 werkte ze bij ons als hulp in de huishouding, tot ze met Herman trouwde. Dineke heeft in Wanggemalo via de radio al een paar keer met haar gesproken. Tot onze verrassing ontmoeten we haar (en Klara, de jongste van haar 9 kinderen) op de terugweg in Sentani. Ze heeft last van haar maag. Een maagzweer? Als je zo naar haar verhalen luistert, is dat helemaal niet zo onwaarschijnlijk! De hele middag zit ze te vertellen, het ene verhaal na het andere. Vaak met emotie, verontwaardigd,

verdrietig, maar ook vol geloof, met een behoorlijke dosis humor, en met een warm hart voor de mensen van haar dorp.

Ze vertelt over dat gezin dat echt nergens van wil weten: de man niet, de vrouw niet, de kinderen niet... Behalve dat ene meisje, dat altijd trouw naar de zondagschool komt en naar de bijbelvertellingen die Seli door de week houdt. Op een keer in het bos valt er door de storm een zware boom om. Precies op het bivak van dat gezin. Iedereen komt er ongedeerd uit. Behalve dat ene meisje, haar gezicht is helemaal verpletterd. Ja, en dan komen bij Seli de vragen: hoe zit dat dan: zou zij dan nu in de hemel zijn, of niet?

Ze vertelt van die vrouw die bevallen ging, en niet de vroedvrouw maar de *dukun* (magiër) er bij geroepen had. Als Seli dat hoort, gaat ze naar de vroedvrouw van het dorp – een lakse tante, die zich nooit ergens laat zien, behalve als Seli haar opport -, neemt haar mee naar het huis waar die bevalling aan de gang was. Daar stapt ze resoluut het huis binnen, en zegt tegen de *dukun* dat hij het huis moet verlaten:

“Eruit jij! Ja, nu meteen! Dáár is de deur! Er uit! Jij hoort hier niet!” En de

man *gáát* weg, zonder een woord te zeggen. Seli en de vroedvrouw blijven helemaal tot het eind bij de bevalling, die verder geen problemen geeft. De *dukun* krijgt later nog een stevige waarschuwing van Seli: *“Ik zou maar uitkijken! Er zijn al een paar kinderen van je overleden, als je zo door gaat kunnen dat er nog best méér worden...”*

Een andere keer was ze met een vrouw naar het ziekenhuisje in Binam gegaan. Van maandag tot donderdag zitten ze daar te wachten tot die vrouw geholpen wordt. Dan stapt ze op het laatst witheet naar de gezondheidswerkers, en stelt een ultimatum: *“En nu wil ik dat die vrouw morgen geholpen wordt. Geen dag later! Dat is jullie taak, jullie werk! En ik wacht hier nu al 5 dagen met die vrouw, en jullie hebben er nog niet eens naar gekeken!”* Maar dan komt de familie van die zieke vrouw, en zegt dat ze terug willen naar Binamzain: ze hebben er geen enkel vertrouwen meer in. Nu richt de woede van Seli zich tegen hen: *“Wat?! Geen denken aan! Als jullie haar nu mee terug naar huis nemen, moet je eerst maar even je handtekening zetten, want als ze dan dood gaat is dat niet mijn schuld, maar jullie schuld!”* De familie zet toch door. Terug in Binamzain horen ze een paar dagen later gehuil in het dorp. Die vrouw zal wel dood zijn, denken ze, en ze gaan kijken. Inderdaad, en ze hebben zelfs al een kist voor haar klaar staan. Diezelfde middag wordt ze begraven. Als ze het graf weer dichtgooien met zand, plaatsen de mannen op aanwijzing van Seli twee stokken aan de hoeken van de kist: dat is gemakkelijker voor het afdakje dat straks boven het graf gebouwd wordt. Maar dan komt de kist opeens wat omhoog, eerst aan de ene kant, dan aan de andere kant! De mensen vluchten weg. Seli blijft kalm kijken, maar de mensen maken zich uit de voeten. Wat is dit voor gek... Wil die vrouw soms weer verder leven? Later blijft het stil, en wordt de begrafenis voortgezet. Als Herman later thuiskomt vertelt ze wat er gebeurd is. *“Het is dat jij het vertelt, van een ander zou ik het niet geloofd hebben,”* zegt Herman. Inderdaad, Seli is een kordate tante, die met beide benen op de grond staat, die verzint zoiets niet.

Als we Seli wegbrengen naar het vroegere schoolcomplex van de TRIS, tegenwoordig deels ook in gebruik als gastenverblijf voor mensen uit het binnenland, ontmoeten we daar de evangelist van Sipanap, Yahya Mahuse, met zijn vrouw. Beiden zijn net geopereerd, de vrouw aan haar knie, maar bij Yahya is een tumor weggehaald uit zijn borst. Woensdag krijgt hij de uitslag te horen. Hij is hierdoor behoorlijk aangeslagen, en is enorm emotioneel als hij ons ziet. In een grijs verleden heb ik hem in de klas gehad op de Bijbelschool in Boma.

De laatste dagen in Wanggemalo zijn voor iedereen enerverend. Zondag na de dienst drinken we met de vrouwen waar Dineke de afgelopen 2 maand mee heeft gewerkt koffie op de veranda van ons huis. Dineke heeft gevulde broodjes gebakken. Het is gezellig, maar de vrouwen zijn ook wat weemoedig. Khali zit er wel erg stil en verdrietig bij. Behalve de naaicursus heeft ze ook al die tijd voor Dineke in de keuken gewerkt. Nog een paar dagen, dan is dat allemaal voorbij...

Dinsdagmorgen is het de hele morgen nog een drukte van belang bij ons huis. Iedereen die met ons gewerkt heeft, is er. Op de vliegstrip zijn nog mensen aan het werk: ze halen stenen om de zwakke plekken in de strip mee te repareren. Zwaar werk, want ze moeten er een half uur lopen ver het bos voor in, en stenen zijn zwaar... Zonder betaling kun je dat wel vergeten. Dus hebben we daar nog maar wat voor uitgetrokken. Als Harry landt, maakt hij er meteen een opmerking over: in tijden heeft de strip er niet zo goed bijgelegen.

De evangelist is niet teruggekomen. Die zondag blinkt hij door afwezigheid. Hij had een varken in zijn val, weet iemand: dat was hij vrijdag even wezen zeggen, en toen was hij weer het bos in gegaan. Wat moet je nou van zo'n herder verwachten...

Het afscheid valt niet mee. Voor hen niet, voor ons niet. Zullen we elkaar nog weerzien? We beloven niets, maar wie weet, zo de Here wil en wij leven, en als we gezond zijn, en we het nog een keer kunnen doen... *"Pak Jaap, vergeet niet voor ons te bidden!"* Ja, inderdaad: die Herder slaapt niet!

In Wamena logeren we bij Harry en Willie Berghuis. Daar horen we van het ongeluk een week eerder: een goede vriend van Harry en Will, piloot van de AMA (katholieke tegenhanger van de MAF), is tegen een berg gevlogen. Dat is heftig...

De volgende dag vliegen we door naar Sentani. Daar wachten een paar drukke dagen. Allerlei dingen moeten nog geregeld worden: een radio-cassetterecorder voor Limoti, een volleybalnet voor Kharuwakhe, foto's nabestellen, oude preekbundels kopiëren, een nieuwe uitgave regelen van de Kombai-vertaling van Markus, en van het bundeltje Kombai-liederen, enz. enz. enz.

Bij een van de winkels staat onverwacht Septinus Rumasew achter me, één van de veelbelovende

leiders van de GGRI in het begin van de 80-er jaren. Toen ik in 1978 op Papua kwam was hij een veelbelovende leerling van Kees Haak. Later is hij helaas wat de mist ingegaan, en teruggekeerd naar Biak. Daar is hij nu nog steeds, en zo te horen is hij daar samen met David Yawan nog altijd erg actief in het kerkelijk opbouwwerk. Hij klaagt dat de mensen haast niet vooruit te branden zijn. Hij laat een paar kleine brochures zien die hij heeft geschreven en die hij wil uitgeven. Hij ziet ook voor Litindo veel mogelijkheden op Biak: vooral buiten de kring van de GGRI zou daar veel belangstelling zijn voor de gereformeerde leer. Vrijdagmorgen om 6 uur komt hij naar het vliegveld, en praten we nog weer een paar uur – de plane heeft vertraging.

We maken kennis met Jan en Diny Wieske, en wisselen van gedachten over de situatie in de GGRI. Een hele generatie gaat verloren: het onderwijs op de scholen stagneert, en van systematisch Bijbels onderricht is op veel plaatsen geen sprake meer.

Peter Jan de Vries komt nog even langs, en praat enthousiast over zijn werk in Sinimburu. Alleen zit het met de verlenging van zijn visum nu even wat moeilijk.

Ik ga naar pendeta Ndiken; hij is vriendelijk, maar toch ook als altijd wat ondoorgrondelijk. Hij werkt aan de verlenging van mijn verblijfsvergunning.

Rudolf de Vries komt langs om bij te praten. Zelf loop ik nog even binnen bij Clarence en Jeanet Togeretz, het pilotengezin van onze Canadese zusterkerken. Tussendoor ontmoet ik ook Willem, de gids die regelmatig met toeristen naar Wanggemalo gaat; hij vertrekt donderdag naar Wanggemalo; ik zou zo wel weer met hem mee willen. Wat lijkt Wanggemalo al weer ver weg. Alsof je op een andere planeet hebt gezeten.

De laatste zondag in Wanggemalo preek ik over Deut. 7, Efese 1, en 1 Petrus 2: jullie zijn een heilig volk, door God zelf uitgekozen! Dàt is je identiteit, dàr spreekt God je op aan! Sommigen zeggen dat de gemeente zover is ingezakt dat Wanggemalo maar weer opnieuw een *daerah pl* (zendingsgebied) moet worden. Maar daar ben ik het niet mee eens. Zo'n degradatie werkt demotiverend, en is in het licht van de Bijbel ook niet te verantwoorden. God heeft zijn verbond met jullie opgericht, en daar kun je nooit achter terug. Dat is nooit ongedaan te maken. Denk maar aan psalm 105. God blijft bij wat Hij je toen beloofd heeft. De vraag is alleen: blijven jullie ook bij het ja-woord dat je toen aan Hem gaf! Want pas op: het oordeel begint bij het huis van God, bij jullie, niet bij de mensen in de boomhuizen in het bos die nog niet in Jezus geloven.. Jullie zijn uitgekozen door Gods liefde. Als wij die liefde krenken, zal het oordeel over ons zwaarder zijn dan voor hen! Daarom: werk aan je nieuwe leven! Niet op anderen wachten, niet naar anderen kijken, maar zelf de nieuwe mens aandoen! De Geest in je leven laten werken: de Bijbel open - al is het maar via het rode boekje van Ellie Nieboer. Dàn gebeurt er wat! Zal je zien! In je eigen leven, en in de gemeente. Dat kan niet anders! Dan wordt het licht!

A Dieu,
Dineke en Jaap

